

Undgå utøj og sygdomme

Rododendron er robuste planter, men lejlighedsvis kan uvelkomne gæster og trælse sygdomme være en udfordring.

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD, GARTNERITEKNIKER

Rododendron angrebet af den farlige europæiske visneskimmel.

Sunde planter i god vækst er det vigtigste udgangspunkt for at lykkes med denne fantastiske planteslægt. Køb derfor planterne de steder, hvor du ved, at kvaliteten er i top, og se efter plantepasset, som er dokumentation for, at planten er underlagt en sundhedskontrol, så undgår du at få de værste sygdomme og skadedyr med hjem.

Rododendron er generelt sunde og robuste planter, der ikke lider væsentligt under angreb af skadedyr og sygdomme. Visne og plettede blade skyldes ofte vejrpåvirkning, hvor for eksempel udtørring kan give brune bladpletter i spidsen og langs kanterne. I foråret kan der opstå frostskafer, når en stærk forårssol efterfølges af et brat temperaturfald.

HOLD ØJE MED BILLETKLIP

Selvom rododendron ikke er specielt udsat for skadedyrsangreb, kan væksthussnudebil-

len (*Otiorynchus sulcatus*) dog en gang imellem volde rigtig store problemer. "Billetklip" i bladranden er tegn på, at billen har stemplet ind. De voksne biller er natdyr og gemmer sig om dagen mellem blade på jordoverfladen, eventuelt oppe i busken. Du kan fra begyndelsen af juni se de mørke, ca. 1 cm lange biller med lyse, brunlige pletter på planterne efter mørkets frembrud, hvis du går på jagt med en lommelygte. På friland har væksthussnudebillen én årlig generation. I sensommeren lægger billerne æg ved planternes rodhals, og det er de hvide larver, der kommer ud af æggene, der er det virkelige problem. De æder rødderne og barken omkring rodhalsen, og hvis angrebet er kraftigt, dør planten. Det er derfor vigtigt at undgå at købe planter med "billetklip", da du ellers kan risikere at slæbe larver i jorden hjem i haven med potten. Larverne kan bekæmpes med nematoder (små

mikroskopiske rundorme), der udvandes i maj og september. Nematoderne kan købes på plantecentre eller hos forhandlere af produkter til biologisk bekæmpelse.

I de senere år har rododendroncikaden (*Graphocephala fennahi*), der stammer fra USA, skabt bekymring, især i Nordsjælland, hvor den er særlig hyppig og kan optræde i hundred-, ja tusindvis på planterne. Den må tænkes for at overføre en svampesygdom, rododendronsortfilt (*Seifertia azaleae*, syn. *Phytophthora azaleae*), der fører til knopdød, men sammenhængen er ikke endeligt påvirket.

TRUSLEN MOD RØDDER OG STÆNGLER

En del svampe kan give anledning til sygdomme hos rododendron. Hvis sygdommen rammer de overjordiske plantedele, kan du i langt de fleste tilfælde fjerne de angrebne dele. Værre er det, når sygdommen går i rødderne. Forskellige arter af *Phytophthora*, en speciel slægt af mikroorganismer, som hverken er svampe, dyr eller planter, giver anledning til rod- og stængelsygdomme hos rododendron og forårsager rodråd, brune rodhalse og døde planter. Her gælder det om at få fjernet planten samt den jord, planten har vokset i, så hurtigt som muligt.

En speciel art, *Phytophthora ramorum*, en europæisk visneskimmel, er vi rigtig bange for at få spredt i Danmark, da den ikke alene angriber *Rhododendron*, men også mange andre planteslægter, herunder også træer. Den største risiko for spredning er ved import af inficerede, men symptomløse rododendron, som efterfølgende plantes i parker og haver. Indtil videre har der kun været enkelte eksempler på angreb i parker i Danmark, hvor man så måtte gribe til rydning af de smittede rododendron.

NaturErhvervstyrelsen overvåger planteimport og inspicerer planteskoler og havecentre for europæisk visneskimmel. Hvis du fjerner og destruerer tvivlsomt plantemateriale fra haven, forsvarligt indpakket med brændbart affald eller med dagrenovation, kan du være med til at hindre en eventuel spredning. Ved mistanke om angreb bør du henvende dig der, hvor planten er købt.

DE VIGTIGSTE SKADEDYR

SKADEDYR	SYMPTOM	BEHANDLING	
Væksthussnudebille (<i>Otiorhynchus sulcatus</i>)	Billetklip i blade. Gnav på rødder og rodhals, dårlig vækst.	Udvand nematoder på jorden i maj eller september. Læg hvidt klæde under busken om aftenen, og bank de voksne biller ned.	
Rododendroncikade (<i>Graphocephala fennahi</i>)	Lægger æg i blomsterknopper og overfører antagelig svampesygdommen <i>Seifertia azaleae</i> , der medfører knopdød.	Sprøjtning med naturligt pyrethrum*. Vælg mindre modtagelige sorter.	
Rododendrontæge (<i>Stephanitis rhododendri</i>)	Gullige, kantede prikker på bladoversiden. Sortbrune plamager på bladundersiden.	Sprøjtning med insektsæbe eller naturligt pyrethrum* (Spruzit).	
Rododendronmellus (<i>Dialeurodes chittendeni</i>)	Klistrede, skinnende bladoversider. Små, hvide "fluer" ses på bagsiden af bladene. Mindre problem.	Kold vandstråle eller sprøjtning med insektsæbe eller naturligt pyrethrum*.	

* En naturlig insektgift udvundet af en krysantemumart.

DE VIGTIGSTE SYGDOMME

SYGDOM	SYMPTOM	BEHANDLING
Bladsygdomme		
Forskellige bladpletsvampe	Runde eller kantede bladpletter, ofte med gul randzone.	Pluk bladene, og fjern dem fra haven. Vand ikke ved aftenstide, så bladene er fugtige i længere tid.
Rustsvampe	Gullige pletter på bladoverfladen og rustrøde pletter på bladundersiden.	Mindre problem på rododendron. Pluk bladene.
Meldugsvampe	Hvid belægning på bladoversiden. Angriber løvfældende rododendron.	Vælg andre sorter, og skab lys og luft. Sprøjtesvovl virker mod meldug.
Grendød		
Forskellige svampe, bl.a. <i>Phomopsis</i>	Grene bliver brune, og barken revner. Kan forveksles med fysiologiske skader.	Klip de angrebne grene af.
Visnesyge, rodråd (<i>Phytophthora sp.</i>)	Bladene hænger slappe ned, stængler får brune partier, og planten mistrives. Rødder angribes også.	Grav planten op, og fjern den fra bedet. Udskift jorden omkring planten.
Knopdød		
Forskellige svampe, fx rododendronsortfilt (<i>Seifertia azaleae</i>)	Brune knopper, der visner, skyldes angreb af svampesygdomme i efteråret. Tydelige svampesporer på knopoverfladen.	Pluk knopperne af. <i>Seifertia azaleae</i> overføres måske af rododendroncikaden.
Blomsterfald		
Rododendronknoldskivesvamp (<i>Ovulinia azaleae</i>)	Pletter på kronblade, der bliver slimede og visner.	Fjern angrebne blomster.